

Descobreix la teva història Itineraris històrics per la ciutat de Barcelona

La ciutat de Barcelona es caracteritza pel seu ric patrimoni, però ¿és prou conegut més enllà dels “grans monuments”, més enllà del centre de la ciutat? Els diferents districtes de Barcelona tenen la seva història i un interessant patrimoni que ens ajuda a entendre-la i a apropar-nos-hi més directament.

Descobreix la teva història

Itineraris històrics per la ciutat de Barcelona

Els centres i entitats d'estudis dels diferents barris de la ciutat ofereixen un ampli ventall d'itineraris històrics i patrimonials que parteixen de la recerca rigorosa i que tenen com a objectiu apropar a la població en general i, especialment al públic escolar, la seva història més propera des del convenciment que el coneixement genera sentiment d'identitat, de pertinença i afavoreix el civisme.

S'ha creat una web impulsada pels grups de recerca local de Barcelona, coordinada per l'Institut Ramon Muntaner, i amb el suport de l'Àrea de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona, que té com a objectiu posar a l'abast del públic en general, però principalment de l'àmbit educatiu, tot un conjunt d'itineraris entorn a temes històrics o patrimonials per a que puguin ser realitzats amb monitors i amb materials didàctics adaptats a diferents cicles formatius.

El projecte es va iniciar amb els itineraris i l'exposició que els grups de recerca local de Barcelona van preparar amb motiu del centenari de la Setmana Tràgica. Ara s'amplia l'oferta amb la incorporació d'itineraris vinculats als efectes de la Guerra Civil a diferents barris de Barcelona.

Les sol·licituds per a fer les visites es poden realitzar a través dels formularis que trobaran als apartats dedicats a cada itinerari dins la pàgina web.

Els itineraris disposen de dossiers didàctics adaptats a diferents cicles formatius i les visites es poden realitzar amb guies.

Descobreix la teva història

Itineraris històrics per la ciutat de Barcelona: la Guerra Civil

L'objectiu d'aquests itineraris es apropar-nos a les causes i als efectes de la Guerra Civil a través dels fets que es van produir en diferents districtes de la ciutat de Barcelona. La presentació d'un cas servirà de punt de partida per a reflexionar sobre el conflicte i sobre com es va transformar la ciutat. Aquesta proposta ofereix la possibilitat d'analitzar la Guerra Civil, els seus antecedents i les seves conseqüències des de la proximitat.

El que es pretén és oferir informacions breus i clares i incidir sobretot en com va afectar la Guerra Civil en el paisatge urbà i en la vida quotidiana de les persones que van viure aquest moment històric.

La informació recopilada per a dissenyar els itineraris procedeix de l'estudi de la bibliografia existent, de les fonts de l'època i de la memòria oral d'algunes persones que van ser protagonistes dels fets.

🕒 La Guerra Civil al Barri de la Marina de Port

Descripció breu:

Itinerari 1

L'itinerari se situa en una de les zones més desconegudes de Barcelona. El recorregut segueix principalment el carrer de la Mare de Déu de Port, carrer que conserva l'antic traçat de la que fou la carretera de Port, eix vertebrador d'aquest territori, al qual més tard s'afegí el passeig de la Indústria, avui passeig de la Zona Franca.

Els punts del recorregut han estat triats perquè recorden llocs actualment inexistents, que van ser l'escenari de fets que van esdevenir o que tenen una relació directa amb el període de la revolució i la guerra de 1936 a 1939.

L'itinerari ens permetrà observar la transformació urbanística de la zona i com era l'entorn en aquell moment.

Alguns dels punts del recorregut són: el parc de Can Sabaté, la plaça de la Marina i el barri Plus Ultra, el Prat Vermell i les Cases Barates grup Eduardo Aunós.

Durada de l'itinerari:
Entre 1,30 h i 2 h

Preu per persona:
3 € (grups escolars) 10 € (general) 5 € (membres de centres d'estudis)

Persones per grup:
Entre 10 i 25 persones

🎯 Els refugis antiaeris durant la Guerra Civil a Gràcia

Descripció breu:

Itinerari 2

Aquest itinerari se centra en els refugis antiaeris construïts a la ciutat de Barcelona durant la Guerra Civil: motius, construcció, localització, ús, recuperació, etc.

Amb l'inici dels bombardeigs, aquella guerra que fins llavors estava molt lluny de Barcelona arribava a la ciutat. Uns atacs sobre Barcelona de 180 bombardeigs originaren més de 2.750 morts, més de 7.000 ferits, més de 300 edificis destruïts i més de 1.800 de malmesos. Des de la tardor de 1936, tant la Generalitat de Catalunya com l'Ajuntament de Barcelona, que preveïen aquests atacs, començaren a impulsar tot un seguit de mesures entre la població civil per intentar pal·liar els seus efectes. Es van construir molts refugis, entre privats i municipals: un llistat de l'època en ressenyava 1.402. En acabar la guerra el 26 de gener de 1939, els refugis van quedar abandonats.

Alguns dels punts del recorregut són: l'església de Jesús, la plaça del Raspall i la plaça de Joanic.

Durada de l'itinerari:
2 hores

Preu per persona:
3 € (grups escolars) **10 €** (general) **5 €** (membres de centres d'estudis)

Persones per grup:
Entre 10 i 25 persones

La Guerra Civil al Clot-Camp de l'Arpa

Durada de l'itinerari:
Entre 1,30 h i 2 h

Descripció breu:

Itinerari 3

El recorregut està realitzat sobre la base de la memòria històrica d'alguns personatges que van viure els fets i a partir de fonts de l'època.

El Clot-Camp de l'Arpa va patir transformacions importants com a conseqüència de la Guerra Civil. Va ser un enclau estratègic amb importants vies de comunicació i amb una intensa activitat política.

Al llarg de l'itinerari s'expliquen els canvis que va patir el barri: col·lectivització de les empreses, aparició de menjadors populars, construccions de noves escoles sota l'auspici del Consell Nacional Escola Unificada per resoldre el dèficit endèmic de places. També com es mostra amb els bombardeigs els veïns es van veure obligats a buscar protecció amb la construcció de refugis antiaeris: primer aprofitant els soterranis i després amb l'excavació de galeries.

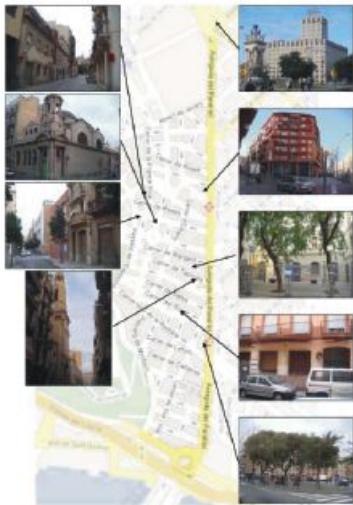
Alguns dels punts del recorregut són: la plaça del Mercat del Clot, la Caixa d'Estalvis i l'escola Natura i Sindicat Fabril i Textil.

Preu per persona:
3 € (grups escolars) **10 €** (general) **5 €** (membres de centres d'estudis)

Persones per grup:
Entre 10 i 25 persones

La Guerra Civil al **Poble-sec**

Itinerari 4

Descripció breu:

L'itinerari fa un recorregut pels diferents espais del barri que es van veure afectats o que es van transformar com a conseqüència de la Guerra Civil.

Els diferents punts fan un repàs per les fàbriques, esglésies, escoles i refugis del barri i s'explica com es van veure afectats pels fets i com van funcionar en aquest període.

També s'incideix en com va afectar la Guerra en la seva població, majoritàriament obrera.

El darrer punt de l'itinerari és l'hospital de sang creat el 1936 a la muntanya de Montjuïc, on actualment es troba situat l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

Alguns dels punts de recorregut són: la Central Elèctrica del Carrer Mata, el sindicat de la Fusta i el Cinema Amèrica.

Preu per persona:

3 € (grups escolars) **10 €** (general)
5 € (membres de centres d'estudis)

Durada de l'itinerari:

1,30 hores

Persones per grup:

Entre 10 i 25 persones

Impulsat per: Centre d'Estudis de Montjuïc
Centre de Recerca Històrica del Poble-sec (CERHISEC)
Taller d'Història de Gràcia
Taller d'Història del Clot-Camp de l'Arpa

Coordina:

INSTITUT RAMON MUNTANER
Fundació privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana

Patronat format per:

Amb el suport:

Ajuntament de Barcelona
Drets Civils

Pàgina web: <http://www.sre.urv.cat/irmu/itineraris/index.php>

Per a més informació: Institut Ramon Muntaner
Mas de la Coixa, Rotonda Eix de l'Ebre, s/n 43770 Móra la Nova Tel.977 40 17 57
www.irmu.org També ens podeu trobar a facebook.